

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.

Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Rémület Tiszától.

Debreczen, szept. 9.

(I). Nagy a rémület az ellenzéki táborban nagyon közénk ütött Komárom. Olyan jajgatást csinál az ellenzéki sajtó, mintha a nemezis deresén méregetnék rá a penitencia-tartás huszonötét. Nevető kedve jön az embernek eme nagy sirásnak felette s bizonyos majomcsapatra gondol, mely az utazó leírása szerint, mikor orosz-lánt látott, fölszaladt egy nagy fának a leges-legtetejére, s ott egymásba csimpaszkodva oly rémséges visitásnak adta magát, hogy az oroszlan érezte e hangok elől a menekülés szükségességét.

Az ellenzéki sajtó összekapaszkodása és lármája is, aligha nem ezt az eredményt akarná elérni, ha t. i. Tisza Kálmánnak eszeágában volna a hazafiság e dicső pikulásainak ártani. Ők azonban annyira megvannak ijedve már magától a névtől, hogy amint ez valami ünnepély alkalmával bár, mint a lemenő nap, visszaragyog rájuk, utczu csoportostól a fa tetejére, buzdulj neki a visitásnak, mert amint, hogy ma ez a nap pihenésre hajlik, holnap már ujult erővel pirkadhat föl a hatalom láthatárán: hát visitani majmok, visitani!

Az „Egyetértés“ vezérczikke kivált képen nagyon eredeti, mert azt mondja:

„Tisza Kálmánnak tizenöt esztendő uralma oly kárhuzatos volt ez országra és nemzetre, aunyi rombolást vitt véghez“ sat. Hogy aki az „Egyetértés“-nek ezt a rémlátását olvassa, fogalma lehet arról a panikról, mely az ellenzéki sajtót a komáromi jubileum alkalmával elfogta. Ennek a félrebeszélésnek zavarodott észjárása és látása figyelmezteti a közönséget arra a fára mászó nagy ijedelemre, mely tele visitja most az országot. Mert, hogy ilyen félrebeszélést az ellenzéki sajtótól még ne hallottunk volna, azt nem állítjuk. Hogy ő a haladást sülyedésnek, a gyarapodást pusztulásnak, az építést rombolásnak, az alkotást megsemmisítésnek nevezi az még csak nem is új dolog. Tévhitü politikai és vallási szekták, tévelygő bölcsök, mindig akadnak. Kinek arra van hajlandósága, hogy csillagot, kinek arra, hogy száz fiskalist tagadjon le az égről. A régi görög skeptikusok azt állították, hogy semmi sincs. Egyikök neki ment egy mélységnek és mert azt állította, hogy mélység nincs, bele pottyant. Persze, hogy aztán ő is „nincs“ lett.

Hogy ezeknek a bölcsöknek a faja még nem vezett ki, azt az ellenzéki sajtó

állításai eléggé igazolják, mert hogy a komáromi jubileumtól ennyire hanyattvá gódnak, az is az ő nagy bölcsesletüknek a kifolyása. Plane azt kell róluk föltételeznünk, hogy a situációt egy hajszálnyira sem ismerik, s Tisza Kálmántól rémséges ijedezésüknek országos közönséget tulajdonítván, nem bírják elképzelni, hogy a Komáromban tanusított lelkesedés és tisztelet őszinte lehet.

De hiszen nem mindenki ellenzéki ujságíró uraim! Nem úgy kell ám a világot tekinteni, mintha az csupa ellenzéki ujságírókból állna, kik előtt, hogy a fa tetejére másszanak, elég a Tisza nevével kiejteni.

Hát bizony higyjék el a skeptikus urak, hogy Tisza Kálmán iránt, egyikét elfogult fejet kivéve, ma már őszinte tiszteletet és elismerést érez az egész ország.

S vajjon mikor a budai királyi palotából nem régiben kilépett s a közönség éljenzéssel fogadta, ki scenirozta akkor a tüntetést? Magára volt hagyva a közönség, hát azért tört ki belőle az igaz érzés. Magára volt hagyva mint a hogy magára van hagyva, a mióta Szapáryt ütök, mert most ő áll a hatalom élén. Hát Komárom se tudhatta előre ezt a nagy fára mászást, ha ma már nem

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

III-ik osztályban.

... Szoboszló, Püspök-Ladány, Szajol, Szolnok, Süly-Sáp, Rákos, Kőbánya, Budapest! beszálni. Második csengetés! — harsog a vasuti portás monoton kiáltása, mire megnyílik a perron vasrácsos ajtaja s tolul ki rajta a mindentéle nép.

Az I. és II-ik osztályu „népek“ csakhamar elhelyezkednek a kényelmes üléseken, míg a III-ik osztályu kocsik előtt még jó darab ideig futkos egyik ajtótól a másikhoz a zavart ember-csapat. — A kalauzok mindent elkövetnek, hogy beférjen a szűk kocsikba az ember szállitmány, s hogy kiadhassák a jelszót: „Mehett!“

Végre megindul a vonat, s a mint kiér a pályaházból, hús levegő szabadul be a leeresztett ablakokon a fülledt kocsikba; az emberek megtörlik izzadt homlokukat, még egy-egy igazítás a podgyászokon s kezdetét veszi a diszkurálás.

Legtöbbször, sőt majdnem mindig az idő hálás bevezetése a társalgásnak, majd áttérnek az utazás irányára, czéljára s lassan-lassan belezökkennek a természetes beszélgetésbe.

Elérnek egy állomást, a vonat megáll; szurtos fiucskák, lánykák vizet és gyümölcsöt kínálnak, mit kapkodva isznak és vesznek meg. Ezalatt új pasaserek vonulnak a coupéba, némelyik akkora bagázsával, hogy alig fér be az ajtón, egy öreg paraszt is czihelődik befelé, miközben szűrével végig dörzsöli a pad szélén ülő utasok képét, s ezzel mitsem törődve, tehénkedik le a legközelebbi üres helyre. — Fialat, gyöngye asszonyka igyekszik vaiami ülőhelyet találni, mialatt siró csecsemőjét csucsujgatja, majd belép a conducteur:

— Kérem a jegyeket! — de csak szó, csak betü szerint ejti így, mert bizony abban nincs egy csepp barátságos hang sem, s a kihez intézve van, siet előkeresni jegyét, hogy a kalauz ur azt átlukgassa.

A fiatal, gyöngye asszony kis gyermeke erősen kezd sirni, az utasok közül többen zúgolódnak: miért, hogy nem tudja jobban szoktatni. — Az asszonyka bátortalanul tekint széjjel, keresve egy barátságos arcot.

— Két nap óta utazom! — mondá — éjjel-nappal s azóta nem hunyam be a szememet. Az uram szegény most halt meg egy hete, s én semmi nélkül maradtam. Most megyek valahova — Isten tudja hova, a hol dolgomért eltartanak engem és gyermekem.

Arcza elborult, szemei könnybe lábadtak, szomoruan nézett kis gyermekére. Szép arczán

meglátszott, hogy sokat szenvedett, s hogy az ismeretlen, vigasztalan sorstól retteg.

Megállott a vonat. Többen kiszálltak s ezáltal néhány pad üres lett, többen, az élelmesebbek közül siettek azt elfoglalni s rajta végig nyújtózkodni.

A fiatal asszonyka vágyva nézett e padokra, hol egy héber oly nyugodtan aludt el, mintha valami lágy, pelyhes ágyban lett volna.

A nap utolsó sugarát vetette a tájra s a meglehetősen egyhangú képek kezdtek egészen elmosódni. A tiszta égen kigyultak a csillagok milliói s a hold szelid fényvel tündökölt. A távolban nagy, vöröses fény látszott, bizonyosan valami kaza vagy ház égett. A waggon lámpáját is meggyújtották, mely pislogva terjesztette gyér világát. Végtelen álmosító volt a hangulat, mit még tetézett a vonat kerekének egyhangú zakatolása s a löcán heverők horkolása.

A fiatal asszonyt is elnyomta az álom. Szemhéjai leragadtak, feje hol jobbra, hol balra, imbolygott s néha érintette vállamat. Pár pillanatra mulva a szenvedő szép fej önkéntelenül vállamon nyugodott s én a világért meg nem mozdultam volna, nehogy fölébresszem... a kis gyermek is édesen szendergett, mig jó magam szórakozottan néztem az emberi fejeket, melyek oly különösen lógtak ide-oda törzsükön.

Most a mozdony váltón haladt keresztül;

izgatott is mesterkélte, hanem őszinte igaz és átértett tisztelettel fogadta eme nagy történelmi alakját a magyarságnak. Most azonban engedelmet kérek a famászok jajveszékelőitől, hogy meg merte cselekedni, s ha be kell vallani az igazat, akar hitet mer tenni reá: hogy igaz szívből cselekedte.

Belföld.

Házalási törvény. A házalási ügy rendezéséről — mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ értesül — a kereskedelemügyi minisztériumban törvényjavaslat készült el, melyet a Háznak az őszi ülészek alatt fognak benyújtani. A 35 §-ból álló javaslat a házalás körébe sorolt foglalkozásokat vándoriparnak minősíti, s ily ipar gyakorolhatását engedély megszerzéséhez köti, melyet egy-egy forint díjért, legfeljebb egy évi időtartamra azok az elsőfokú iparhatóságok állítanak ki, melynek területén az engedélyt kérő állandóan lakik. Ily engedélyt, melynek hatálya az egész országra is kiterjedhet, csak nagykorú magyar honpolgárok kaphatnak. — Az engedélyt a rendőrhatalom minden községben a házalás megkezdése előtt láttamozás végett be kell mutatni. A hatóságok jogában áll a házalás gyakorlását a községben bizonyos határidőhöz kötni. 5000 lakost meghaladó községeknek jogukban áll a vándoripar gyakorlását a község területén szabályrendelileg egészen eltiltani, vagy azt bizonyos napokra korlátozni. A házalók segédek, tanoncok, fogatok és teherhordó állatokat nem alkalmazhatnak. — Egyes természetlen vagy elszegényült vidékek lakosai tekintetében a miniszter kivételes rendszabályokat léptethet életbe s megengedetheti, hogy ily vidékek lakosai a korra való tekintet nélkül is kaphassanak házalási engedélyt, teherhordó állatokat alkalmazhassanak s áruikat bármely hetivásáron kirakhassák. A törvény hatálya 20—200, illetve 2—100 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetetik, s az ismételt visszaesésként az engedély megvonható. Az osztály birodalom területén kiállított házalási engedélyk — a törvény korlátaiban belül — Ma-

zörögve, kattogva rántott egyet a kocsin, felrezzentvén az alvókat. A fiatal asszony is felébredt s ijedten pillantott reám, szégyelve a helyzetet, melyben elaludt, de én úgy tettem, mintha aludnék, a mi látszólag megnyugtatta.

A következő állomáson ismét új alakok tolultak be. Termetes kofák apró kosarakkal, zsákokkal, bajszatlan svábok, magyar paraszok és szerbek, kik mind a fővárosba igyekeztek a közeli falvakból. Utánok egy cizfrán öltözött, illatos hölgy is szállt föl, kit első pillanatra fellehetett ösmerni, hogy valami kávéházi trónus királynéja. Ép a velünk szemben levő padon foglalt helyet, felzavarván a nyugodtan horkoló hébert, a ki bosszusan dörmögött valamit. Még két vándorszínész jött be, kegyetlenül cigarettázva, s még kegyetlenebb ruhabeli állapotban. Már ezeknek hely sem jutott, de a jó fiuk ezzel és a sors mostohaságával mitsem törődtek, sőt oly jó kedvvel adomáztak, mókáztak, hogy mindenkit megnevettettek, még a fiatal asszonyt is.

Az illatos, cizfra hölgy is megpróbált néha mosolyogni, de ez oly bágyadt, oly kedvetlen volt, hogy az ember igazán megszánta.

A fiatal asszonyka sajnálkozva nézte e festett szépséget; mely hideg és érzéketlen volt s sohajtva rebegte:

— Tehát van még nállam szerencsétlenebb . . .

— Hova utazik asszonyom? — kérde a cizfra hölgy a fiatal asszonytól — s megkövesült arcán némi részvét jele mutatkozott.

— Magam sem tudom még, felelt a fiatal, szomorú asszony s szemében újra megjelentek azok a könnyek, melyek oly sok fájdalomról beszéltek.

A festett hölgy szánalmasan nézte a szomorú asszonyt, s a mellette nyugtalanuló gyermeket, észbe jutott a saját szerencsétlen-

gyarországon is érvényesek, azonban az évi adót az ily engedélyk birtokosai nálunk is tartoznak megfizetni.

Tisza komáromi beszéde s az ellenzéki sajtó. A „Pol. Corr.“ írja a következőket: Az ellenzéki sajtó Tisza Kálmán komáromi beszédét teljesen tévesen itéli meg. Sem az egész ünnep, sem Tisza beszéde nem tartalmazott semmi kihívást, vagy politikai irányzatot a katolikus klérus ellen. Sőt úgy Tisza, mint a többi hangadó egyéniségek úgy nyilatkoztak, hogy a felekezeti békét fenn kell tartani s a protestánsok nem engedhetik magukat a túlsó fél által provokálni. Bizonyosra vehető, hogy Tisza a jövőben is ez irányban fogja érvényesíteni befolyását.

A Tribuna a Lucaciú elleni sajtópörről. Említettük, hogy Lucaciú László dr. a hírhedt oláh izgató a mult csütörtökre volt megidézve Debreczenbe, a sajtóügyi vizsgálóbíró elé, ki ama meghívója ügyében hallgatta ki, melylyel Lucaciú a nyáron gyűlést hívott össze Lacfaluba. A Tribuna a kihallgatásról a következőkben emlékszik meg: „A kihallgatás megtörtént. Lucaciú bebizonyította, hogy a vád nem bír alappal. Szégyene a művelt Európának, hogy perbe fogják azt, ki tiltakozik a tordai, aradi és szilágy-somlyói vadságok ellen. Mi a szenvedések korát éljük. A kormány esküdtszék elé akarja hurczolni Lucaciút, hogy a sovinizmus bosszút álljon a bátor román harczoson“.

Baráti jobb.

Budapest, szeptember 8.

(—i—) Ami a román ifjúság nyilatkozatában a legfontosabb, az, hogy nyomra vezet bennünket. Valóságá avatja ama sejtelmünket, hogy az izgatás muszka pénzen foly, s hogy a románság intelligenciája és zöme ezen izgatókkal nem tart, általuk félre nem vezethető, sőt mert jól ismeri lenézi, megveti őket; anynyi bátorsága azonban, hogy velük szembeszálljon nincs.

Nos hát a román ifjúság lépett a sorompóba. Már megsokalták a tisztességet, hogy a

sége, szégyene, s az, hogy most ő is csak a bizonytalanságba, a kárhozatba megy, hol majd mosolyogni, vidám arcot kell csinálnia, s feltört kebléből a sohaj:

— Szegény asszony!

. . . Mily kegyetlenül szeszélyes a sors! Ime két véglét találkozik itt; mindegyik merőben különböző egymástól, s e pillanatban mégis sorsuk egyenlő.

Hosszasan, élesen fűtött a vonat, közeledvén a főváros felé; az utasok egyrésze kezdte összeszedgetni a zók-mókját, s a másik része türelmetlenül nézegetett ki az ablakon, a honnan már látszott a számtalan jelző lámpa, a villanylámpák, az ásitó óriási pályaház, a sötétlő főváros, mely oly lomhán terült el. A vonat lassan, csaknem mászva beért a hatalmas, hangos pályaházba, s fujva, prűszkölve, dübörögve megállt.

Budapest! — hangzik a kalauz kiáltása.

Az utasok kiszállnak, hordárok rohannak elő, elkapkodván a pakkokat; mindenki — mintha kergetnék — szalad a kijárat felé, hol sokakat már ágaskodva, lesve, türelmetlenül vártak szeretteik, ösmerőseik, a jó barátok és rokonok. Sokan kocsikba ülnek és elrobognak.

Néhány percz múlva már szerte széledtek, ki-ki amaga útjára; csak a fiatal asszony állt még tétovázva, zavartan — és a festett hölgy, nem tudván hamarosan merre forduljanak.

Elgondolkozva haladtam uti táskámmal kezemben, gyalogosan, a széles, emberlepte, mozgalmal uton. S mialatt az emberek vigan sűrűtek-forogtak, szánakozva gondoltam a két szerencsétlenre, szegény fiatal asszonyra, meg a festett hölgyre:

Valjon mivé lesznek?

Josephus.

muszka bérenczekkel azonosítva vannak, s lelkük mélyéből gyűlölvén e megvesztegetett szolgáló hadat, elhatározták, hogy szembeszállnak mind velük mind azokkal kik félrehagyták magukat vezetetni általuk.

Mikor e sorokat írjuk, még nem ismerjük a szituációt, melyet a fiatalság tiltakozása a fölbéreltek s a felbéreltek által elbolondított körében szült, de azt hisszük, megrendítő lesz a hatás. A „Tribuna“ és hivei okvetlen lármázni fognak és a kolozsvári román fiatalságot a román nemzet hangadójának elismerték akkor, mikor minden izgatást ezen fiatalság nevében cselekedtek.

Aligha csalódunk ama hitünkben, hogy ez a tiltakozás a románságot két táborra fogja osztani, ami ránk nézve nyereség leend. Megfogjuk ismerni barátainkat és ellenségeinket s azonképpen fogunk viselkedni irántuk.

A hazafiság és szabadságszeretet magaslátára emeli e tiltakozást a panszláv liga szemébe vágott ama kijelentés, hogy a szabadságszerető románságról még feltételezni is merészség, hogy egy népeket elnyomó zsarnok hatalom szolgálatába álljon, s jöttevője, az alkotmányos szabad magyar nemzet ellen, mely az ő szabadságát a románokkal meg osztotta, a zsarnok érdekében foglaljon állást.

Köszönjük a román ifjúság ezen méltányos elismerését s baráti jobbnkat nyújtjuk neki. Jól esik hallanunk, hogy jóakarátunkat fölismertek s lovagiasságunkat lovagiasságunkal viszonzák. Azt hisszük, hogy ezen tiltakozás után egészen más véleménynyel lesz a magyar nemzet a román intelligenciáról, s az a testvériség, mely eddig talán inkább csak hangoztatva, mint érezve volt, ki fog fejlődni köztünk s egyesíteni fog bennünket, a minden szabad népet közösen fenyegető közös ellenség ellen.

Jól tette a román ifjúság, hogy figyelmeztette a románságot Besszarabiára és Macedóniára, hol a románok muszka és görög járom alati sinlenek. S ime még a bukeresti ligának ezen elnyomott testvéreknél kisebb gondja is nagyobb, eljön Magyarországra, a szabadság országába, hol épen a szabadságot fölhasználva s a nemzet szivességével galád módon visszaélve, a legszabadabb románság izgatását tűzi ki czélul. Mert épen annak a zsarnoknak szolgálatában áll, mely a többi románságot elnyomja, s aljasul felszedett bérért, hihetőleg Magyarország szabad románságát is a zsarnok jármába igyekezzenek terelni. Ezek tehát nem hazafiak, hanem megvásárolt áruló gazok!

Lehetetlen, hogy ugyanazon nemzet gyermekei a „pusztába kiáltó“ szót hangoztatnának, mikor ily őszintén, ily nemesen, ily érdeknélküli önzetlenséggel lépnek sikra, méltatlanul vádolt magyar testvéreik mellett. Lehetetlen, hogy ez a felemelt szó eltévesztenié hatását, be ne zuga egész Európát, Bulgária gyilkosainak egy újabb leleplezésével gazdagítván a világtörténelmet.

Külföld.

A helyzet Szerbiában. A pénzügyek megvizsgálására kiküldött vegyes bizottság a mai napon befejezte a vizsgálatot. Óriási rendetlenséget konstatált és sok kompromittáló okiratra akadtak. A szkupstina által megszavazott ez idei költségvetés összegét, jóval 30 millió frankon felül mind elköltötték. A hadsereg részére megszavazott 8 millió és 4 és fél millió frankot a tartalékalapból — mind agitacionális célokra fordították. Ez összegekből temérdek sokat költöttek a bolgár propaganda ellensúlyozására. Ó-Szerbiában és Macedóniában, a hol iskolákat és templomokat építettek. A kompromittáló okiratok közt több magyarországi, bosnyák-hercegovinai és dalmát agitátor nyugtáit találták meg. Ez okiratokat a szkupstina elé terjesztik. A radikálisok ezenkívül 20 millió frank adósságot is csináltak. Konstatálták egyuttal, hogy lemondásuk előtt még 100 ezer frank volt az államkasszában, mely összeget magukhoz vettek, hogy az új választásoknál a liberálisok ellen felhasználhassák. Ez összegből fedezték az

alekszináciú dolgok egészen tettek.

Nikita
hírt távirat foglalkoztat delemmel. egyik, majd megesett a nyosabb miniszterek mily brutál zik, mely h fejedelm v hírek szerin örült. Az ő ében is m ször voltak leghívobb zása is e r kedéssel fo

Az alföld.

Az o Szegeden t vá tették natosnak, ezen része mozgalmak

Az o ugy indok helyeselni és gazdag sőt kultur kell nézni ugynevez a nagy fa hoz. Meg nyek hiány fedeli kes „város bel és a vissz

Erős tott állam bajnak, h zöme az e den magas számmal v beliek“, d az irni ol legfölebb lapok, mel terjeszten lag szélba Ezért az holt töke gyar köny mely kény körre szor

Ebb kékbeliék gyűlölet s vezetó ha

Van (Nagy-Vár 270 tanuló Aradon, F csán, Na Debreczen sebb mint számítva pancsovai 10 000 ta magyar nagy terü intézet, p mintegy 4 talaju Jás egy polgá

Mit szik, nem nép az a is hogyan megyében Nagyvára

alekszináci nagygyűlés költségeit is. Ezek a dolgok egész Szerbiában nagy izgalmat keltek.

Nikita megőrült? Belgrádból szenzációs hírt táviratoznak. Utóbbi időben nagyon sokat foglalkoztak a lapok Nikitával, a montenegrói fejedelemmel. Minden héten híre jött, hogy majd az egyik, majd a másik miniszterét csapta el s megesett az is, hogy nem éppen a legalkotmányosabb módon távolította el őket. A kidobott miniszterek az egész külföldet fellármázták, hogy mily brutális a fejedelem és most oly hír érkezik, mely ha igaz, nagyon is megmagyarázná a fejedelem viselkedését. A Belgrádba érkezett hírek szerint Nikita montenegrói fejedelem megőrült. Az örülés tünetei állítólag már az elmúlt évben is mutatkoztak rajta és az idén is többször voltak rohamai. Ennek tulajdonítják, hogy leghívebb embereit elkergette Oroszországi utazása is e miatt maradt el. A szerb lapok kételkedéssel fogadják e hírt.

Az alföld tanügyi viszonyai.

Szept. 8.

Az országos tanítói bizottság legutóbb Szegeden tartott gyűlésén megbeszélés tárgyává tették az Alföld kulturális viszonyait, kívánatosnak, sőt szükségesnek mondván az ország ezen része társadalmának bevonását a kulturmozgalmak sodrába.

Az ott tett indítványt és előterjesztést úgy indokainál fogva, mint céljára nézve csak helyeselni lehet. mert tagadhatlan, hogy a szép és gazdag Alföld bizonyos tekintetben stagnál, sőt kulturailag hátra van maradva. Csak meg kell nézni 10, 15, sőt 20.000 lakossal bíró ugynevezett városait, melyek úgy hasonlítanak a nagy falvakhoz, mint egyik tojás a másikhoz. Meglátszik a csak kissé magasabb igények hiánya az avitikus házipitkezésben, nádfedelű keskeny, szűk ablaku házakon, melyekkel „város helyen” is fölös számban találkozunk és a visszutaszítóan sáros utcákon.

Erősen derogál ez a vezérszerepre hivatott államfentartó magyar fajnak. Fő oka a bajnak, hogy a köznép hasonlíthatatlanul nagy zöme az elemi ismereteken kívül nélkülöz minden magasabb műveltséget. Pedig igen nagy számban vannak az Alföldön dúsgazdag „kékeliek”, de kik családjáikkal nem viszik tul az irni olvasni tudásán. Fő szellemi táplálékuk legfőképpen a kalendárium s még a népies pártlapok, melyek tulajdonképeni ismereteket nem terjesztenek, csakis egyoldalú, majdnem kizárólag szélbali pártpolitikai propagandát üznek. Ezért az alföldi magyar köznép roppant zöme holt tőke a magasabb műveltségre nézve, magyar könyvet nem fogyaszt, a magyar irodalmat mely kénytelen egy aránylag kis intelligens körre szorítkozni, nem ismeri.

Ebből magyarázható meg több helyütt a kékeliek táborában kitejtett bizonyos fokú urgencyia az intelligenciának aránylag kevés vezető hatása a nép zömére.

Van az Alföldön három jogakadémia (Nagy-Várad, Kecskemét, Debreczen) összesen 270 tanulóval; vannak képezdek szép számmal Aradon, Baján, Félégyházán, Szabadkán, Kaloocsán, Nagy-Váradon, Szegeden, Temesváron, Debreczenben, Nagy-Kőrösön; van nem kevesebb mint 36 városban 45 középiskola (nem is számítva ide a délen félre eső fehértemplomi, pancsovai és verseci középiskolákat,) mintegy 10.000 tanulóval, kiknek háromnegyed része magyar anyanyelvű, de viszont ugyanazon nagy területen magasabb fokú népoktatási tanintézet, polgári iskola összesen csak 45 van, mintegy 4000 tanulóval; a nagy és gazdag talaju Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megyében egyetlen egy polgári iskola sincs.

Mit csinált itt a tanfelügyelő? Ugy látszik, nem sokat törődik azzal hogy a magyar nép az abc-én túl nem halad tovább.

Es az Alföldön meglevő polgári iskolák is hogyan oszlanak meg? Egész nagy Bihar-megyében két ilyen intézet van, mind a kettő Nagyváradon; Arad-megyében is kettő, mind a

kettő Arad városában. — Csanádmegyében is kettő — mind a kettő Makón. A 45 intézetből 8-at az állam tart fenn, 8-at pedig az állam segélyez, tisztán községi csak 10 van, a többi telekezeti és magán intézet. A községek tehát nem erőltetik meg magukat, hogy polgári iskolákat állítsanak, noha a törvény szerint minden község, melynek lakossága az 5000 lelket túlhaladja, ilyen község, pedig sok van az Alföldön, köteles polgári iskolákat állítani.

Társadalom, intelligencia és iskolai hatóságok vegyék szíviügyre e viszonyokat és lendítsenek a magyar nép zömének magasabb fokú művelődése érdekében többet, mint eddig tettek.

„Egy módosi ház rejtelméi.”

Bárdos színházdirektor, a ki Módoson emelt deszkasátort Tháliának, komoran sétál az utcán. Fejében gond, zsebében üresség. Gázsi-fizetség napja közeledett.

— Egy eszmét! kiáltotta a színházdirektor kasározott szenvedélyvel.

Hullámos hajú ifju közeledett feléje, a kinek szeméből ötszáz drámai bonyodalom sugárzott a direktorra.

— Ki ön? — kérdezte a színházdirektor hamleti megdöbbenéssel.

— Helyiérdekű drámaíró vagyok.

— A színházdirektor homlokon csókolt az ifjut s e névvel tisztelte meg „Megmentőm!”

Es az ifju földre teriti kabátját, kiméletesen rátelepedik, papírt, czeruzát ránt elő s félóra múlva kész a legújabb helyiérdekű dráma, a melynek címe: „Egy módosi ház rejtelméi!”

— Hah! hallatszik az öröm sziszzenése az igazgató ajkáról.

Es megragadván az író kezét, hatalmas erővel vonszolja őt a legközelebbi sörcsarnokba, hol sörre olvasztják a reménybeli koronákat.

A plakátok megjelennek. A direktor örövend, a drámaíró sárga topánban járkal, a közönség megváltja a belépti jegyeket. Zsufolt kassza. Intelligencia teljes számmal.

A függöny felgördül. Első felvonás. Rejtelmes udvar, rejtelmes házzal, ablakkal. A háttérben a módosi törvénybíró veri a feleségét. A módosi törvénybíró, a ki a nézők közt jelen van, izgatottan kiáltja: Gyalázat! Botrány! A függöny legördül.

Második felvonás: Rejtelmes pincze, rejtelmes hordókkal. A módosi intelligencia dözsöl s nem veszi észre, hogy a csendőrkáplár megszökteti a pénzügyőri szemléz-ze feleségét.

Ezt a felvonást nem játszhatták végig. A közönség fenyegetődzik, a bátrabbak a színpadra ugranak és lerántják a függönyt. A helyiérdekű drámaíró keletre, a színházdirektor társulatával nyugat felé menekül. Es a módosi közönség két nap óta beszél erről a botrányos darabról, mely köztisztületben álló embereket hurcolt meg a színpadon.

A l a k á s.

(Egészségügy.)

Az egészségtan a tudósok állítása szerint nem egyéb, mint az egészség megoltalmazásának mestersége. Minden felvilágosodott ember azon igyekszik, hogy testi és szellemi épségét az életkor legszentebb határig erőteljes állapotban fenntarthassa. E számítás igen helyes; esakhogy ha azt kérdezzük magunktól, hogy még is melyek azok a betegségek-ök, a melyek bennünket számításunktól elütnek: szomoruan kell bevallanunk, hogy nem egyebek, mint a helyes egészségügyi rendszabályok áthágásából származó célszerűtlen, rossz lakás-viszonyok.

Ha tekintetbe vesszük nagyobb városainknak építkezési rendszerét, azt tapasztaljuk, hogy majdnem kivétel nélkül mindenütt a lakóházak egymásra vannak építve, lakószobáik egészen rosszul és hanyagul az olcsóság kedvéért szűk méretekben, rendezetlenül készültek és helyenkint a házak fekvése, a talaj sajátsága, sőt maga a viláosság is nem

vétetett semmi figyelembe. Innen van, hogy vannak házak, melyek nedves talajon épülvén, természetesen ki vannak téve ártalmas szervi kigőzölgeseknek és annak, hogy a különben is tökéletlen szellőztetéssel bíró házak aléptiményei beivódjanak s a talaj tisztálansága következtében légszennyezést is nyerjenek.

Hát szokról a lakóházakról, melyeknek építkezési anyaga már a behelyezésnél vizpárakkal teltek, mit mondjunk? Nem-e természetes, hogy a penész- és gombaképződések a benne lakókkal együtt az anyag és emberi élet pusztulásait vonják maguk után. Nem lehet aztán csodálkozni, ha a poros és szennyezett, görbe utcák apró rozoga házaiban s azok udvaraiban ninusen tiszta, egészséges, üdítő levegő, ha azok lakói, kik többnyire szegénysorsu kézművesek és nagy családú munkásemberek, a köztisztaságot a közegészségnek megfelelően nem tudják fentartani.

Ők már rég megszokták s szennvedéseiken semmit sem okultak, hogy mindent a régi módon tegyenek. Szűk, ronda udvaraikat mindennemű ipari, állati és növényi hulladékokkal folyton fertőzik és mit sem törődnek azzal, ha a maguk és házi állataik szennyjét a mosogató és mosólé kiviszi is az utcára. A cloakából és udvarokból kifolyó bűzös váladék aztán stagnál és büzik csak azért, hogy a zsufolt, szénsavdús szoba légkörbe — ablaknyitáskor — keveredjék, s oda behatoljon.

Tapasztalás szerint a kedvezőtlen lakásviszonyokból eredő miázmás és ragályos betegségek szűlik a különféle járványokat, és okozzák a jelen korban oly nagyszámú légzőszervi betegségeket, különösen a tüdőgümő és görvélykórokat. — Ezért sok szegénysorsu család-apa és anya válik keresetképtelenné és szaporodik a sok szegény beteges árvák száma.

A hatóság rendszeren ki szokta adni szigorú rendeleteit köteletségéhez híven; de azért igen kevesen vannak, a kik a rendeleteket és intézkedéseket tőlük telhető eréllyel saját javukra és háznépük javára végrehajtánák. Rendszeren szegénységükre hivatkoznak és arra, hogy ha munkával nem foglalkoznak, nem tudnak megélni. Ebben nagy igazságuk van, hanem még is mindenkinek fontolóra kellene venni azt, hogy az az egyén, a ki szándékosan vét a köztisztaság ellen, nemcsak más egészsége ellen követ el mulasztást és vétséget, hanem a saját magaszemélye és családja ellen is, és ennek megadhatja az árát, mert a köztisztatlanságból eredő veszélyek munkaképtelenné, beteggé tehetik azt is, ki a közegészség ellen a merényletet, vagy hibát elkövette.

Eppen most, midőn az ázsiai kolera veszélye mindenkit kísért, a egjobb alkalom van arra, hogy egészségtelen lakásainkat gyakran snellőztessük, a köztisztaságot pedig vállvetve közös jóakarattal létesítsük.

Volt idő, a mikor az az általános felfogás uralkodott, hogy a kolera az emberiség jöltevője! Igen, de ez abban az értelemben mondatott, hogy egyes nemzetek egészségügyi intézkedéseiket a kolera lezajlása után tökéletesítették s ez által úgy a kolera, mint számos más járványos betegségtől megóvták az emberiséget.

Napi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár a feleknél felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

A m. kir. meteorologiai intézet időjelzése a debreczeni távirda hivatalnál szept. 9-én: szeles, eső, borús, hűvös.

ma a József, Gyémánt Sámuel és Kóhn Dávid uraknak — kik öt-öt ezer vályoggal gyarapították az építkezési anyagokat, — köszönhetjük. Mindenesetre szép példája ez a társadalom s szellemi élet gyarapítására hozott áldozatoknak.

— **Jeruzsálemi zsidók kéregetnek** jelenleg Debreczenben egyiptomi zsidó kórházra. Ezeknek a kéregetőknek sem kormányi sem helyhatósági engedélyök nincsenek a közönség jól teszi, ha átadja őket a rendőrségnek. Egyiptomban ugyanis szükség zsidó kórházra, mert van Alexandriában egy világhírű ilyen kórház, mely még Montefiore adományából épült.

— **Hirtelen halál.** Doszpoly János kereskedésében alkalmazott Császár Kristóf kereskedő segédet ma reggel czeglédutcai lakásán ágyában halva találták. Este még semmi baja nem volt. A közönség megnyugtatása végett meg kell írunk, hogy Császár koránsem kolerás tünetek között halt meg. A rendőrség ugyan elrendelte hullájának felboncolását a halál okának megállapítása céljából, de az orvosok anélkül is szívvelhűdést konstataáltak, amit — állítólag — rumnak, konyaknak túlságos élvezete idézett elő. Tegnap este, pedig mint mondják nagy mennyiségű élet essentiát ivott. A boncolás ma délután lesz.

— **Uj távirda vonal.** A kereskedelemügyi miniszter Debreczentől Máté-Szalkáig Sámson, Nyír-Adony érintésével távirda vonalat épített. A közigazgatási bejárás tegnap kezdődött a debreczeni határon Főgt Ferencz miniszteri kiküldött vezetésével. Debreczen várost Király Gyula jegyző és Tikos Imre mérnök képviselték. A vonalhoz szükséges póznákat már kiszállították a sámsoni országútra.

— **R-kath. fiiskola építése.** A Varga-utcán emelendő r-kath. elemi fiiskola építési munkáira ma d. e. tartották meg az ár ejtést a város mérnöki hivatalában. Összesen 13 ajánlat érkezett. Az összes 30,122 frt 4 krral előirányzott munkákra ajánlatot tettek Gerster és Rössler 7% árengedéssel, Szikszay Lajos és társai 3-70% áreng. Horváth és Bitzó 4-50% áreng; kömives munkákra Szikszay L. és társai 3-70% áreng; vasgerendákra és öntött vasművekre Tóth Gyula cég 8% áreng; Németh Gyula egységárral; lakatos munkákra Veréb Lajos 13, Németh Gyula 10 Piros Béla 9% áreng. Jóna Dániel a költségvetési összegért; Biszka Gábor 4071 frt 3 kr. helyett, 3666 frt 66 kr-ért, Horváth József 3% áreng; bádigos munkákra Preiser Salamon 10-50%, asztalos munkákra Harsányi István 7-50%, szobafestésre Fürt Adolf 20% árengedéssel; üveges munkákra Pájer József 2 frt 90 kr áreng. Az ajánlatok felett a városi tanács határoz. Az épületet még az idén fedél alá kell hozni.

— **A kolera ellen** Hajdumegyében is széleskörű óvrendszabályokat léptettek életbe. — Mindazonáltal a közigazgatási bizottság a járási főszolgabírókat ismételtel felhívja, hogy az elrendelt óvintézkedéseket szigorúan fogatosítsassák.

— **A kollegium népessége** A főiskola különböző tanszakaira az új iskolai év kezdetével is nagy tömegekben özönlött a tanulmányok után szomjuhozó ifjúság. A gymnasiumot annyira meglepték, hogy az I. osztályból, daczára, hogy párhuzamos szakasza van, épen úgy mint a II. III. és IV. osztálynak, néhány elkésett tanuló kénytelen volt az igazgató visszautasítani; sőt az V. VI. és VII. osztályból is kiszorultak néhányan, mivel a törvényes létszám tökéletesen betelt, már az első napok alatt. A gymnasumba összesen 624-en iratkoztak be; tavaly pedig 610 en. A jogakadémia is felette népes lesz; minden évfolyamon eléri a hallgatók száma a harminczat, sőt az I. évre már eddig is negyvennyolc ifjú jelentkezett. Annál feltűnőbb, hogy a hittanhallgatók száma évről-évre csökken. — Az I. évfolyamra csak 7 ifjú iratkozott be. A bentlakási helyek is egészen megteltek. A konviktusba többen jelentkeztek 320-nál. Tizenhét 70 frtot fizető tanuló kénytelen volt már a konviktusból visszautasítani a felügyelőség.

— **Gyógyszerészek kiképzése.** A közokt. miniszter a gyógyszerész-gyakornokok és egye-

temi hallgatók kiképzésére vonatkozó új szabályzatot leküldte a budapesti tudományegyetemi tanácsának, egyelőre tudomásvétel végett, mert a szabályzat csak később lép életbe. Az új szabályzat szerint, gyógyszerész-gyakornok csak az lehet, a ki teljesen egészséges s hat gimnáziumi vagy reáliskolai osztályt végzett. A gyakornoki idő három év, mely után gyakornoki vizsgát kell tenni. Ezután két évi segédeskedés következik. Ezt az időt lehet tölteni az egyetemi kurzus után. A kurzus két évre terjed s legnevezetesebb ujtása az, hogy az állat- és ásványtanból ezen kívül nem kell vizsgázni. Az elővizsgálatok a bölcsészeti karon, a szigorlatok az orvosi karon tartatnak.

— **A photoplastikum a Bika szállodában** még csak ma mutatja Páris, a világvárost, Versaillesel és Franciaország egyéb környékeit és kikötőit. Különösen szépek Nizza és a Monte-carló játékbarlang. Inyososus és a Bastille-tér, a különféle boulevardok Concorde-tér, a Tuillieria-Galléria és más egyéb. Ne mulassa el senki 20 kr. csekély belépti-díjért megnézni ezen itt még soha nem látott, valóban érdekes tanulmányos és tudományos kiállítást.

— **Allam segély utépítésre.** A kereskedelemügyi miniszter a debreczen-n-károlyi ut hajdumegyeyi szakasza építésére 10000 frt. államsegélyt engedélyezett és ezt közelébb ki is utalványozta a vármegye utépítészeti pénztára részére.

— **Orosz tudós Debreczenben.** Erckert tábornok és tudós, kiról már két ízben is megemlékeztünk, gróf Zichy kíséretében ma d. u. a 3 órai vonattal Budapestről városunkba érkezett. A vasutnál Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester és Király Gyula jegyző fogadta. A tábornok holnap ásátások rendezése végett a Hortobágyra utazik.

— **Zászló felavatási ünnepély.** A debreczeni munkás dalegylet vasárnap avatja fel ünnepélyesen díszes lobogóját. A dalegylet nagy előkészületeket tett az ünnepély minél fényesebbé tevésére. A program különben a következőleg van megállapítva: A zászlófelavatási ünnepély szeptember hó 11-én d. e. 10 órakor a „Margit“ fürdő dísztermében tartatik meg. Az ünnepélyes menet gyülekezési helye a város ház nagytanácsterme délelőtt 9 órakor. Indulás pontban 1/2 10 órakor. Az ünnepély műsora: 1. Rákóczy induló, zenei nyitány. 2. Hymusz, énekli: a munkás dalegylet. 3. Ünnepi beszéd dr. Bakonyi Sámuel. 4. Alkalmi dal énekli: a munkás dalegylet. 5. Alkalmi költemény Szabolcska Mihálytól. 6. A zászló megkoszorúzása. A zászló anyja Vecsey Imréné szül. Csanády Piroksa urnó. 7. A szegyek beverése a meghívott kitünőségek és egyletek. 8. Elnöki zárzó. 9. Szózat. Két órakor a „Margit“ fürdőben díszbéd; az erre szóló személy-jegy ára 2 frt. Este táncvizgalom. Mindennemű jegyek előre válthatók: Zech József pénztáros urnál, Kisuj utca. („A rózsabokorhoz“ címzett vendéglőben.) Belépti-jegy az ünnepélyre 40 kr. A táncvizgalomra személyenként 1 frt. Császár-jegy 3 frt.

Tanügy.

Iskolai évet megnyitó ünnepélyek.

I. A kollegiumban.

A kollegiumban ma délelőt nyitották meg az 1892/3-dik iskolai évet, ünnepélyesen. Reggel 8 órakor az összes tanuló ifjúság az akadémiáról, tanítóképezdéről és a gimnáziumból a tanár-karok vezetése alatt isteni tiszteletre gyűlt össze az oratóriumban, ahol a kollegium lelkésze Csiki Lajos hittanár szép alkalmi imát mondott. — Jelenvoltak az istenitiszteleten Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester, a kollegium helyi gondnoka, Beke Mihály, Némethy Lajos, dr. Medve Kálmán stb.

9 órakor a tanárkarok a kis tanácsterembe vonultak, ahol Simonffy Imre polgármester mint a kollegium gondnoka meleg hangú beszéddel üdvözölte az akadémiák idei igazgatóját dr. Erdős Józsefet s az egész tanári karnak sikert, áldást kívánt kicartó munkásságokra. Ezután a nagy gyűlésteremben a közönség és a nemes tanuló ifjúság előtt dr.

Erdős József hittanár tartotta meg igazgatói székfoglaló beszédét, amelyvel ő új szokást honosít meg egyetemi példára a debreczeni kollegiumban. Lendületes nyelven, alaposan kidolgozott, a figyelmet, mindvégig lekötött értekezés volt ez az első igazgatói székfoglaló beszéd a könyvek könyvéről, a bibliáról, a bibliának fenséges voltáról, örök szerepéről és rendkívüli hatásáról. A tetszéssel fogadott beszéd után ismét Simonffy Imre üdvözölte az új igazgatót.

11 órakor az ifjúság előtt tanszakonként az oratóriumban és a VI. sz. teremben felolvasták az iskolai törvényeket; az igazgatók mindkét helyen buzdító beszédet intéztek az ifjúsághoz.

Ezzel a szorgalom, munka ideje megkezdődött az ősi főiskolában.

II. A ref. felsőbb leányiskolában.

A debreczeni ev. ref. egyház hat osztályú felsőbb leányiskolájában és a vele kapcsolatos négy osztályú elemi iskolában tegnap nyílt meg az új tanév, az összes — 190 főnyi — növendék jelenlétében. Ott voltak a tanárokon kívül Kiss Aron püspök a lelkészekkel és felügyelő bizottság tagjaival. Simonffy Imre polgármester főgondnok sürgős elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg. Az ünnepély a növendékek énekével kezdődött. Mindszent Imre segédlelkész ref. vallástanárnak imádkozott. Utánna Kiss Aron püspök üdvözölte a tanárokat és növendékeket. Ismét ének következett; végül a felügyelő bizottság elnöke Kiss Albert tartott megnyitó beszédet, abból az alkalomból, hogy az iskola ujonnan emelt épületébe beköltözökhett.

A felső leányiskola minden osztályába igen nagy számmal iratkoztak be; két osztályban többen vannak 35-35-nél; a már megnyitott 5-dik osztályban is valószínűleg eléri a növendékek száma a 20-at, amennyire az egyháztanács számított.

Vegyes hírek.

* **József főherceg orvos.** Székesfehérvárról jelentik a következőket: Bizalmas körben hallottuk, hogy József főhercegnek orvosi diplomája van. Az ötvenes évek végén kapta a páduai egyetemen, hol huzamosabban időzött. Innét érthető szenvedélye a gyógy-tudományok és főleg az operációk iránt.

* **Czigány furfang.** Gonosz csont a dobozi cigány. Kezdetben szinte erőszakosan kellett hajtani az alsóthi kápolnába a reggeli miséhez. Mert József főherceg istenfélő életre akarta szoktatni cigány telepeseit. Hanem azok örökösen jajgattak, hogy szegény emberek és a mise kedvéért csak nem mulaszthatnak fél napszámot. A főherceg felösmerte a cigány furfangot, de azóta fejenként negyven krajczár napszámot ad a cigányoknak egy miséért. Most már valamennyi alig várja a misék napjait és mélységesen elszomorodik, ha a mise egy vagy más okból elmarad.

* **A nő kérdéséhez.** A „Petite Republicue“ben olvassuk: „Mostanában, mikor annyira buzdítják a nőket a férfiak foglalkozásának elsajátítására, talán nem fölösleges fölemlíteni, mily befolyással van a női munka a gyermekek halandóságára. A legutóbbi tíz év gondos statisztikai följegyzései szerint a gyermekek halandósága ezer közül 195-re becsülhető, ha az anyák házon kívül dolgoznak; ellenkező esetben ezer közül 152-re. E jelentékeny különbségből törvényhozóink megérthetnék, hogy a nő helye a háztűzhelyeknél s nem a műhelyekben vagy irodákban van.

* **Ujabb inség Oroszországban.** Addig hirdették, hogy most már minden rendben van a csár birodalmában, míg végre egy rövid távirat megmondja az igazat. Tizenegy kormányzósgot fenyegeti újra inség. Már kértek államsegélyt vetőmagra és az éhezők élelmezésére, de a kormány a kívánt 13 millió helyett csak 5 milliót adhatott, mert most nincs több a segélyezési alapban.

* **Mit hoz a holnapi divat?** Párisban több divat meglepetés van készülöben. Először is a testhez simuló ruhát a bő varratlan szoknya fogja felváltani, de derék hosszú marad, mint

eddig, XIII. Lajos korbéli izlésben. Az újjak még mindig dudorosak. Ilyen ruhákhoz igen széles kelme kell és a lyoni gyárak alig tudják el látni a keresletet. A selyem különben is igen keresett lesz a télen, a lyoni, zürichi és crefeldi gyárak el vannak látva megrendelésekkel hosszú időre. De nemcsak selyem derekák és blouseok, hanem a selyem ruhák is divatba jönnek megint. A színes harisnyák ideje pedig lejárt és a nagyanyák kedvelt fehér harisnyái kerülnek ismét elő. A bársony öltönyök szintén be fognak vonulni a szalonokba és az utcára s a bársony gyárak már feldolgoznak belőle készletet.

— A hirdetések haszna. El lehet mondani, hogy az üzleti élet mozgató ereje a hirdetés-kben rejlik. Elismerik ezt a szellem emberei, valamint a milliósok és a nagy üzletemberek is. Barnum szerint: „A nyomdafestéken át vezet az út a „gazdasághoz“ J. J. Astor maga bevallotta: „Gyakori és állandó hirdetések hozták nekem azt, a mivel bírok“. A J. Stewart azt tanácsolta fiának: „Fiam, oly emberekkel csinálj üzleteket, a kik hirdetések és soha sem fogsz mellette veszíteni!“ Franklin Benjám in igen találóan mondta: Hogy tudhatja a világ, hogy valaki valami jóval bír, ha azt nem hirdeti? V a n d e r b i l az amerikai milliósok szerint: „A hirdetés az üzletre nézve az, a mi a gőz a gépre nézve, a mozgató erő. Legmesszebb ment Bonner a hirdetések hasznos voltának elismerésében. „Mindazt, — úgy mond, — a mivel bírok, világhírű nevémet, millióimat, nemcsak egyedül az üzlet vezetés realitásának köszönöm, hanem 99/100-ad részben a hirdetések hatalmának. Ameggyőződésre jutottam, hogy manapság a hirdetések hatalma nélkül egy üzlet se lendülhet föl és nem lehet jövedelmező.“

Közgazdaság.

Lövásár Nagyváradon. A Nagyváradon f. évi szeptember 17. és 18-án rendezendő lövésenyek alkalmából lövásár is tartatik, melyre már számos kitűnő anyag lett bejelentve.

Gabona és élelmiszerek.

Szept. 5—6 heti vásár.

B u z a egy métermázsá 7.00.—7.10.—7.20 frt. K é t s z e r e s 6.20.—6.30.—6.50 frt. R o z s 5.20.—5.30.—5.40 frt. A r p a 4.50.—4.70.—4.80 frt. Z a b 5.20.—5.40 6.50 frt. T e n g e r i 5.10.—5.15—5.30 frt.

Sertésvásár.

Szept. 5. heti vásár.

H i z l a l n i v a l ó s e r t é s. Magyar első rendű páronként egy évesig 12—18 frt. Magyar második rendű másfél éves 20—30 frt. Harmad rendű két évesig 35—45 frt. Öreg sovány 45—60 frt.

N e v e l n i v a l ó : 4—11 hónapos... Felhajtás — db. Eladatott — db. Az üzletirányzat! — — —

H i z o t t s e r t é s 44—44 kr. Felhajtott az egész vásárra 2800, db. Eladatott 1125 db.

Üzletirányzat lanyha.

OSARNOK.

JÓB.

Irta: Claudi Leon.

— Csak egy sou-t uraim! Az isten nevében: csak egy sou-t! Isten megfizet érte! Rendesen ott ült a Sevres és Bellevue sarkán, hol annyian fordulnak meg minden áldott nap, kocsiiban és gyalog egyaránt, polgárok s katonák vegyesen. Mikor először halottam egyhangú rimázkodását, tudja isten: olyan sajátságos érzés fogott el, megálltam előtte, mellyszembem pénz kerestem, de üres volt, mert régtől fogva nem szoktam magammal pénzt hordani, ami természetesen igen sokszor kényel-

metlen helyzetbe hoz, — hanem hát őszintén megvallom, így kell tennem, a szükségyszerűség parancsolja. De ezen a szép májusi estvén, hogy hogy nem, mégis találtam zsebemben tiz czentimet s odaadtam a kéregetőnek. Egész udvariasan leemelte kalapját s olyan modorban köszönte meg az alamizsnát, aminőt koldusoknál egyáltalán nem tapasztalunk, — azután egy fehér kis kutyára mutatott, mely mellette feküdt s hízlagóen nézett rá.

— Ez a kutya az én pénztárnokom s ha oda nem adom a pénzt, megbetegszik.

Érdeklődve hallgattam szavait s a csinos kis állatnál levő tálczába dobtam a pénzt. A négylábu pénztárnok vigan csóválta farkát, hálsán köszönt nyirott fejével, örömet kifejező nyöszörgésével.

— Ugyancsak csinos s kitanult kutyája van!

— Igaza van uram! Alig van párja az egész világon. Ha nem tud is beszélni, de tud sirni s mosolyogni, mint a gyermek.

A koldus eme szavai s a kiejtése még jobban meglepett, mint előbb feltűnt modora. Élesen arczába néztem. Alacsony termetű, kisé előrehajlott vállu férfi volt, csaknem rongyokba burkolódva, de még e rongyok is, mint ha eleganciát árultak volna el; úgy tetszett, mintha egy álruhába öltözött ur állana előttem, ki valami furcsa tervnek akar így szolgálni. Maga az arc is, mely egész méltóságos színezetű volt s csaknem arisztokratikus fővel egyesült: erre látszott mutatni. Magas homloka, nagy szemei, papos szakáll, mely keblére borult s fehér volt, mint a lilium: egészen feltűnővé tették előttem.

Egyenesen XIV. Lajos király korabeli udvari férfit gondoltam magam előtt állani.

— Ma igen szép időnk van — mormogá a koldus, mikor tovább akartam menni — . . . azt is gondolhatná az ember, hogy a mennyei atya mosolyogva néz most a földre. . . Viszont látásra uram! Köszönöm az alamizsnát kutyám s a magam nevében.

Ki volt ez a különös ember? Honnan való ez a koldus, aki olyan elegánsan beszélt? . . . Senki sem tudott róla semmit, csupán azt, hogy vagy 50 esztendővel ezelőtt jött ide a feleségével, leányával s hogy ezek csakhamar mindketten eltűntek, maga a férfi maradván a városban. Minden gunyolódás nélkül, egyszerűen csak Kukuk apónak nevezték. Hogy miért? Senki sem tudott felvilágosítást adni erről. — Bármennyire óhajtottam is róla valami közelebit megtudni, nem sikerült. Csupán annyit tudtam meg, hogy a templom mellett s a tanácsház szomszédjában lakik egy pinczelakásban, honnan télen s nyáron elő-elő jő, hogy az utcán alamizsnát gyűjtsön magának. Már le is mondtam a reményről, hogy kitudok felőle valamit, amikor a véletlen újabb reményekre nyújtott kilátást. Ugy déltájban volt. Egy barátommal sétálgattam, akit ebédre hívtam magamhoz. Arrafelé jártunk épen, ahol az öreg koldust szoktam látni. Egyszer csak elhallgat barátom, gyors léptekkel az utca másik oldalára siet s a görnyedt termetű, titokzatos öreg koldust megöleli, ki kutyájával ott telepedett le egy fa árnyékában:

— No: hát igazán maga az Jób?

— En bizony Jézus!

S e szóváltás után átölelik, megcsókolják egymást, azután a következő párbeszédet folytatják:

— Öregem ugy-e beteg volt? A Mont martren már régen nem láttam!

— Lábaim miatt nem is megyek többet oda, mert nem bírok járni, meg nem is látok jól és bizony szemeim is fölmondták már a szolgálatot. . . Hát te öcsém még mindig jársz erre?

— Olykor erre visz utam! Itt lakik — öregem?

— Itt, ahol eddig éltem, mióta bajuszom ütközött s itt is végezem be az életet, míg utolsó hajszálaimat is elvesztem.

— Ha tudtam volna, hol lakik, már fölkerestem volna.

— Igazán gondoltam édes öcsém, hogy te nem tartozol azokhoz, kik szégyelik, ha ros ruhába öltözött barátaik vannak.

— Ha valamikor szüksége van rám, csak szóljon, mindig kész vagyok rajta segíteni!

— Igazat mondasz-e?

— Igazat, mint ahogy igaz, hogy ma péntek van!

— Ha így áll a dolog, nem fárasztalak holnap, hanem most mondom el, amit akarok veled közölni. Figyelj rám!

Illedelemből kissé távolabb álltam tőlük, s nem hallhattam mit beszélt az öreg. Jó darabig beszéltek együtt, ezután barátom visszatért hozzám s így szólt:

— Ugy-e csodálkozol, hogy ilyen ismeret ségem is van? Bocsáss meg hogy nem ismertetem meg veled egészen élettörténetemet. A szegénységről ugy-e nem sokat tudsz, melyben éltem? . . . Pedig szegény is voltam! . . . Ezzel a szerencsétlen öreg emberrel három évvel ezelőtt találkoztam először egyik híres művésznök műtermében, ahol az öreg is, én is modellül szolgáltunk. — amit ma is megteszek, hiszen élnünk kell, tollal pedig vajmi keveset hozok a konyhára. Mint mondtam az öreg is modell volt; még pedig ő Jóbhoz, én Jézushoz szolgáltam mintául. Így is hívtuk egymást. De nem ez a fő, hanem az, amiről szólt velem. Az öreg ugyanis úgy gondolkozik, hogy te neked bizonyára módodban áll rajta segíteni egy nagyon fontos dologban s kér általam, hogy engedd meg, hogy valamikor, amikor nem lesz terhedre, elmelessen hozzád s pár szót szóljon veled! . . .

— Szegény öreg! . . . Csak mondd meg neki, hogy mindig kész vagyok vele beszélni, ha tetszik mindjárt holnap is eljöhet hozzám, délután fél négykor.

Másnap kutyája kíséretében pont fél négykor nálam volt az öreg. Kezet nyújtottam neki s ő forrón megszorítá. Előzékenységem és szíveségem jól esett neki.

Egészen megvolt hatva, töredevezve, össze függés nélkül kezdett beszélni egy darabig, — úgy hogy hajlandó voltam örülnék tartani.

— Nagyságos uram! alázatosan kérem, hogy . . . (kezdé az öreg a beszédet) . . . De pardon! Előbb egy kis felvilágosítást kell adnom! Bár olyan családból származom, melynek tagjai hözül az ország legnagyobb alakjainak nem csekély száma került ki, kénytelen voltam mégis évekkkel ezelőtt a legalacsonyabb foglalkozást üzni . . . voltam ács-segéd, de a tetőről leesett egy gerenda s kiütötte egyik szememet, vállamat előre görbitette; voltam targonezás, gyufaárus; voltam modell — most koldulgotok, de bizony keveset kapok. De mégis jobb így élni, mint kórházban meghalni. A haláltól, mely mindentől megszabadít, nem félek; sőt várom őt csahogy ott lépjen meg, ahol lakom: kunyhómban. Azért arra kérem nagyságodat, hogy irjon egy valakinek a nevemben!

Elhallgatott az öreg.

— Bárkiuek akarja, írök!

Attól a valakitől csak annyit kérek, a mennyi elég volna, hogy ne kelljen kórházba mennem. 100 frank havonként, vagy ötven is elég volna, sőt végső esetben 25-el is megelégedném. Ön volt uram barátságos irántam anny sok ezer ember közül, önhöz fordultam kéresemmel, hogy irjon neki, irjon annak a híres énekesnőnek, a kit az egész világ dicsőít, a kit ön is jól ismer.

— Hát ki az?

— Rylda!

— Rylda? Schwikoff herceg, az orosz cár adjutánsának a felesége?

— Igen uram! Az a hercegnő, ki nyáron Monacóban, Spaaban, Rómában, télen Pétervárott él: unokahugom.

— Unokahuga?

— Az! — szólt az öreg, miközben görnyedt termete mintegy sugáralakuvá lett s így folytatta tovább:

— Ne gondolja azonban, hogy az az orosz herceg messaliance-ot kötött! . . . A művészvilág ama csillaga az én megboldogult bátyám leánya, ki Lynx hercege, Castel de Montés u: a volt s én is, az ön legalázatosabb szolgája, ki arra kérem, hogy irjon a művésznőnek: királyi sarj vagyok!

Selyem hamisítvány.

Égessünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván: addig a hamisított selyem (mely zsiros színű-szalónás lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostaszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak meggömbül. **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyem gyára Zürichben**, házhoz szállítva, póstabér és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat akár egyes öltönyökre való akár egész végekenlevő valódi selyem szövetekből.

4.

Hirdetmény.

Alulírott tömeggondnok közhirre teszi, hogy a nagy-várad utca 2211. sor-számu ház után való ondódi föld — mely telekkönyv szerint 8 hold 100 □ ölet tesz, — a rajta levő tanya épülettel együtt folyó **1892. évi szeptember hó 29-től egy évre** haszonbérbe kiadó.

A feltételek megtudhatók alulírott széchenyi-utca 1778. sz. alatti iroda helyiségében, — hol a haszonbérbeni szándékozók jelentkezhetnek.

Dr. MEGYERY PÁL,
míat vb. Wertheimer Leopold
csődtömege gondnoka.

KIADÓ.

Nyiregyházán (iskola utca 5. sz. a.) **három igen szép üzlethelyiség** azonnal bérbe kiadó.

Debreczenben értekezhetni

Mendelovits Lajosnál
a városházzal szemben.

5602 k.

1892.

Pályázati hirdetmény.

Egyek községben ujonnan rendszerített községi orvosi állásra pályázat nyitattik.

Javadalom 600 frt készpénz; látogatási díj nappal 40. éjjel 60 kr. az orvosnál rendeletért: 20 kr.

A választás Egyek községben f. é. október hó 1-ső napjának d. e. 10 óráján fog megtartatni.

A pályázni szándékozók felhívának, hogy teljesen felszerelt kérvényeiket **folyó hó 28-dik napjának d. u. 5 óráig** alulírt fősolgabíróhoz adják be; mivel a későbbben vagy felszeretlenül érkezett kérvények figyelmen kívül tognak hagyatni.

Debreczen 1892. szept. 3.

Ferenczy Elek
fősolgabíró.

Bécs, 1873. Érdemérem.	Budapest, 1885. Nagy díszokl.	Eszék, 1889. Díszoklevél.	Zágráb 1891. Nagy díszoklevél.	M.-Palánkán 1877. aranyérem.	London, 1878 Díszoklevél.
---------------------------	----------------------------------	------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	------------------------------

Csik József

csász. és kir. kizárólag szabadalm.

első szerémi portland-cement- és vízhatlan mészgyár BECSINBAN.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V. Rudolf-rakpart 8.

ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi járások, valamint a n. é. építő-közönség kényelmére

Debreczenben Szabó Zsigmond fűszerkereskedő urnál
raktárt tartok, hol saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan mész

folytonosan legjobb és egyenlő jó minőségben kapható. — Árjegyzékek s magyarázat kívánatra kéréssel megküldetik.

váris, 1867. Bronz érem.	Kecskemét, 1872. Ezüst érem.	Újvidék, 1875. Arany érem.	Szeged, 1878. Érdemérem.	Trieszt, 1883. Arany érem.
-----------------------------	---------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-------------------------------

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázólszer puhá padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35
1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1
köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Szent-Királyi Tivadarnál.

„THE GRESHAM“

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG LONDONBAN.

Magyarországi fiók:	Ausztriai fiók:
BUDAPEST,	BÉCS,
FERENCZ J.-tér 5. 6.	GISELLÁTRASSE 1. sz.
a társaság házában.	a társaság házában.

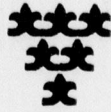
A társaság vagyona
1891. június 30-án frank 117,550,797.—
Évi bevétel biztosítások- és kamatból
1891. június 30. . . . . „ 20.725,259.—
Kifizetések biztosítási és járadékiszterződések és visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) . . . . . „ 249.311,449.—
A legutóbbi 12 havi üzleti idő alatt a társaságnál . . . . . „ 61.372,000.—
értékig nyújtattak beajánlatok, miáltal a társaság fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke . . . . . „ 1,728.184,555.—
értékre megy. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok.

Főüzynökség: Debreczen, Czegléd-utca 2156. szám. „Simonffy“-féle házbán.

Több vidéki lapban megjelent támadó közlemény-nyel szemben a „**GRESHAM**” életbiztosító társaság igazgatósága kijelenti, hogy ugy saját kötvényfeltételeinél fogva, melyek minden kötvényen olvashatók, mint az irányadó magyar kereskedelmi törvény intézkedéseihez képest

KOLERAHALÁL

esetében is kifizeti
és pedig minden halasztás nélkül
a biztosítási összeget.

(—
volna, a
a magy
A romá
nális es
alkalmu
kép azo
lelkű és
mat ind
séggel e
hogya ne
hirhedt
tüntetés

Ez
terében
ség és m
sem a t
a tüntet
niségek,
bizásuka
vannak
ben eljá
e házba
Prágáb
tiségi a

Az
nagyon
különbö

A „De

Ócs
bukkanok

Val
saját kom
gett tánc
szavára, a
repül kö
akkor oly
boldogság
akkor nem
len tanác
rosan öss
majálisok
tánczait s
nőből má
nia a cse
ujjongva,
nyakon te
lem . . .
kei, a m
t-k s e h
sitgették
ságteljes
gyes“, r
és körma